

Aktivitetsark 12: Hva spiser fjellreven?

Tema: Her skal elevene lære mer om hva fjellreven spiser og byttedyrenes biologi.

Ill. Inger Lise Belsvik

Varighet: 60 minutter eller mer.

Tidsperiode: Aktiviteten kan gjøres inne hele året.

Utstyr:

- Tavle/smart Board/flippover/rull med gråpapir
- Tusj
- PC med PowerPoint
- Evt. Utstoppa dyr

Bakgrunn: Fjellreven spiser mer enn bare lemen. Den spiser fugl, egg, kjøttrester som den finner, bær, søppel og alt tenkelig som kan spises. For å kunne overleve spiser fjellreven når den har tilgang til maten, og lagrer overskuddet til dager den ikke finner mat. Derfor er det vanskelig å si nøyaktig hvor mye mat fjellreven trenger daglig. I tillegg varierer næringsbehovet med sesongen, vær og aktivitet.

Det er et stort behov for energi om høsten når vinterpelsen skal produseres. I tillegg kreves det mye i die perioden, når tispas har fått valper og produserer melk til valpene.

Gjennomføring:

1. Hva tror elevene at fjellreven spiser – ut fra det de har lært så langt? Svarene skrives opp på Smart Board eller liknende.
2. Hvor stort dyr kan en fjellrev klare å drepe? Da må elevene beregne størrelsen til fjellreven, og de dyrene de mener den kan klare å drepe selv. La elevene prøve å måle litt størrelse med en meterstokk, så har de mer begrep om størrelse. Eller dere kan sette opp et bilde på skjerm og forstørre det til dyret har normal størrelse f.eks.: rype. Finn et bilde av ei rype. Sett det inn i PPP, og vis det på skjerm. Elevene kan da måle bildet. Dere forstørrer bildet på skjermen til normal størrelse, eller bruker utstoppa dyr og fugler om det er tilgjengelig.
3. Hvor kan fjellreven finne mat? Elevene må da diskutere seg frem til ulike matkilder:
  - Selvfanget – hvilke typer byttedyr, hvor store de kan være og hvor de lever
  - Kadaverfunn – hvem har da egentlig drept dyret som ligger der? Hvilke dyr er det som kan ligge igjen etter andre rovdyr? Hva med syke dyr som dør naturlig? Kan fjellreven spise slike dyr?
  - Annet – hva annet kan fjellreven spise? Bær og planter, men også noe annet?
  - Sjøppel – hvem kaster slikt? Hvor er det størst sjanse for å finne søppel der fjellrevens lever? Er det lurt å legge igjen søppel til fjellreven?
4. Oppgave: Dersom fjellreven spiser to lemen hver dag gjennom hele sommerferien. La elevene regne ut svaret selv, eller det kan gjøres visuelt sammen.
  - Hvor mange lemen spiser da en fjellrev på en uke? *14 stk*
  - Hvor mange lemen spiser da en fjellrev på åtte uker? *112 stk*
  - Hvor mange lemen spiser et fjellrev-par på åtte uker? *224 stk*
5. Det betyr at fjellreven kan spise MANGE lemen i løpet av en sommer. Men, hvor mange lemenunger kan et lemen par produsere

på en sommer? La elevene regne ut svaret selv, i grupper eller det kan gjøres visuelt sammen:

- Et lemen par får inntil 10 unger. Drektighetstiden er tre uker. En hunn kan få inntil fem kull på en sommer.
- Elevene tegner en sirkel per lemen. Start med et par, to sirkler.
- Paret får ett kull etter tre uker. Kullet er på 10 unger.
- Så går det tre nye uker, og paret får ett nytt kull på 10 unger. Da har det gått seks uker av sommeren. *20 stk*
- Så går det tre nye uker, og paret får ett nytt kull på 10 unger. Da har det gått ni uker av sommeren. Hvor mange lemen-etterkommere blir det etter bare ett lemen par? *30 stk*
- Så kan elevene sette en rød strek over antall lemen som blir drept av en fjellrevfamilie på en sommer. Hvordan går det med regnestykket?
- Grublis: Lemmen blir kjønnsmodne etter 3 uker. Hvor mange lemenunger fødes totalt etter 9 uker?

Aktiviteten legges opp individuelt etter elevenes matematikk-kunnskaper. Lærer må hjelpe elevene med å holde orden på tallrekkene. Likevel kan dette gjøres oversiktlig og greit med tegninger og kryss over de døde. Dette kan gjøre felles i klassen, i grupper eller enkeltvis. Det er lurt å tegne for å visualisere bedre.

Læringsmål: Elevene skal gjennom aktiviteten tilegne seg kunnskap om hva fjellreven spiser og hvilke næringsvalg fjellreven gjør. Elevene skal også lære mer om byttedyrene og deres biologi. Dette er forankret i Kunnskapsløftet gjennom blant annet:

Matematikk

- utvikle, bruke og samtale om ulike regnemetoder for addisjon og subtraksjon av flersifrete tall både i hodet og på papiret
- sammenligne størrelser ved hjelp av passende måleredskaper og enkel beregning, presentere resultatene og vurdere om de er rimelige

Naturfag

- samtale om og sammenligne livssyklusen til noen plante- og dyrearter